



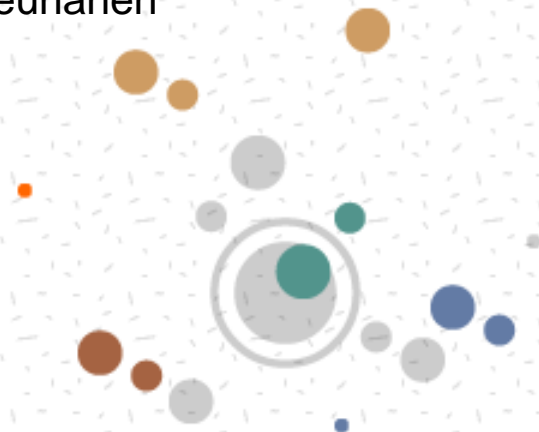
JOURNALISMIN
TUTKIMUSYKSIKKÖ
TIEDOTUSOPIN LAITOS, TAMPEREEN YLIOPISTO

Kaikki toistaiseksi hyvin

Kansainvälinen finanssikriisi talousjournalismissa

Helsinki 10.11.2010

Anna Simola
Esa Reunanen



Tutkimusteemat ja -aineistot

- Journalistisen julkisuuden rooli talouteen kohdistuvan luottamuksen rakentumisessa ja rapautumisessa
 - Kriisikirjoittelun vaiheet ja tunnelmat, niiden suhde kuluttajaluottamukseen ja pörssikursseihin, talousasiantuntijoiden käsitykset journalismin roolista
- Journalismin rooli talouskriisin edellyttämän talouspolitiikan muotoutumisessa ja legitimoinnissa
 - Kriisiin liittyvän keskustelun osallistujat ja retoriikka kriisiä käsittelevissä jutuissa, talousasiantuntijoiden käsitykset journalismin roolista
- Aineistot
 - Juttuja Helsingin Sanomista, Kauppalehdestä, Financial Timesista
 - Asiantuntijahaastatteluja: ekonomisteja, virkamiehiä, poliitikkoja



Kriisikirjoittelun kaksi katkosta

1

Suomen
talous



Kansainvälinen
talous

2

Reaali-
talous



Rahoitus-
markkinat



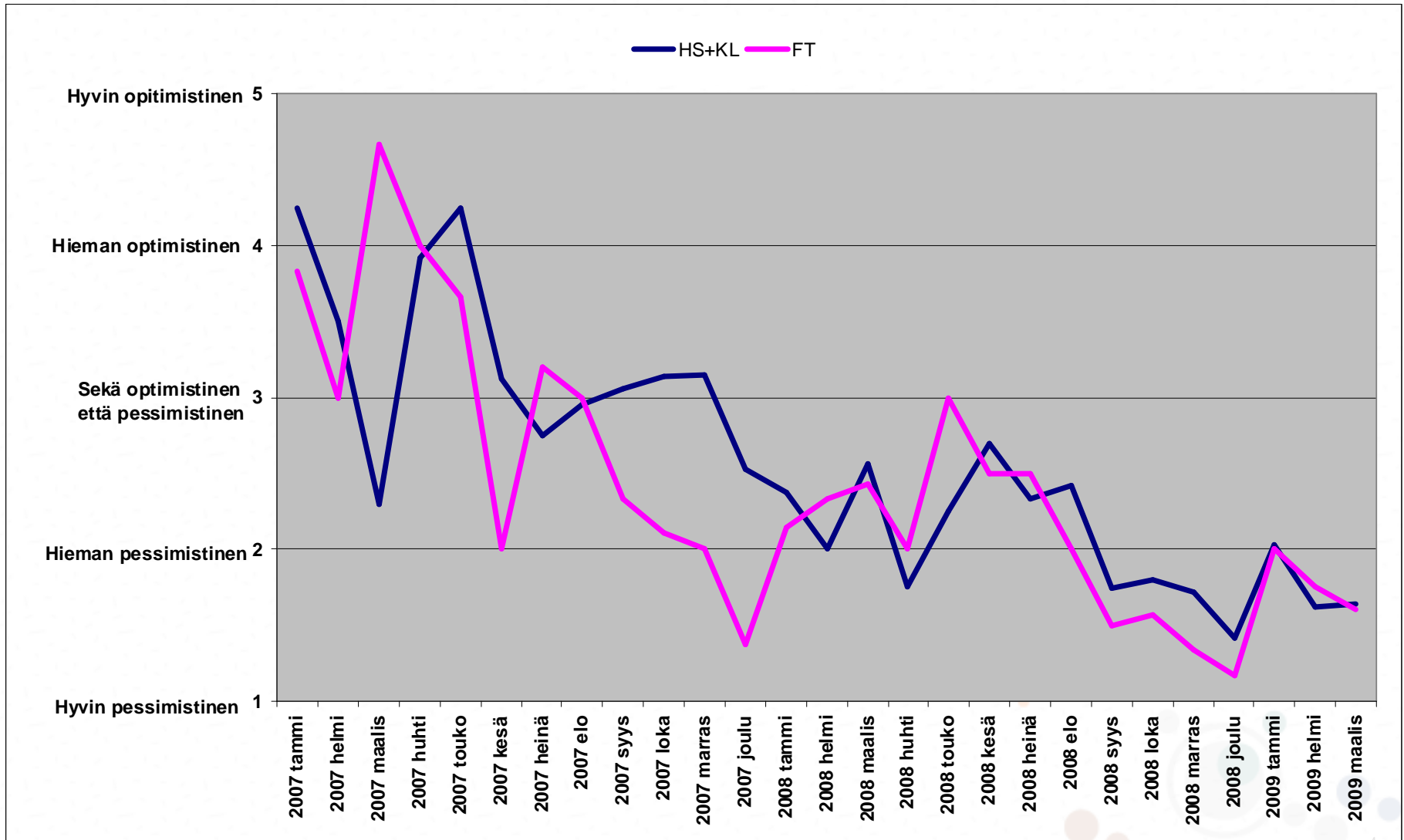
KL10.9.2008



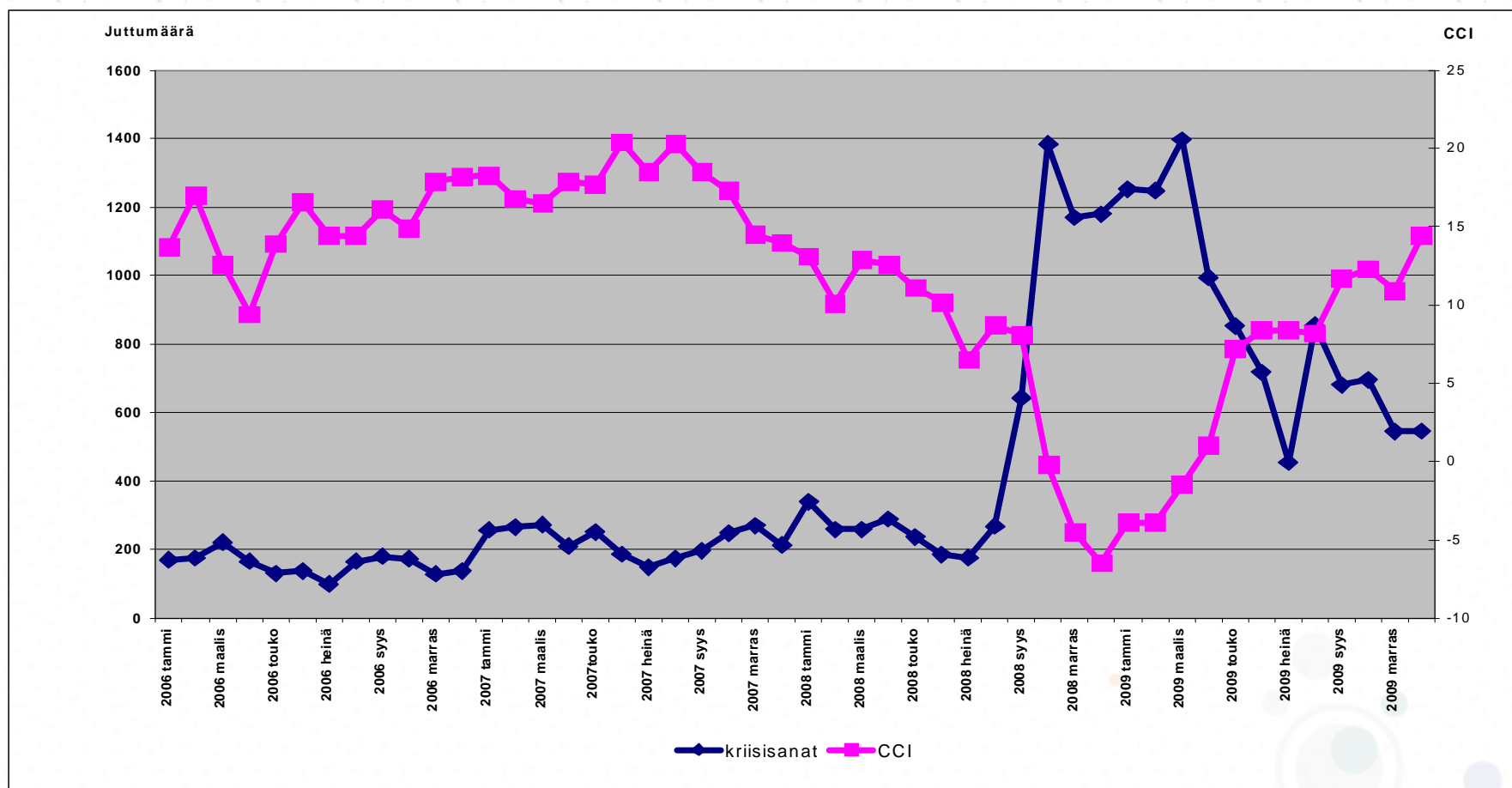
HS 16.9.2008



Taloustunneilmien kehitys suomalaislehdissä ja Financial Timesissa



Kuluttajien luottamusindikaattori (CCI) ja talouskriisiin viittaavia sanoja* sisältävien juttujen määrä Helsingin Sanomissa ja Kauppalehdessä

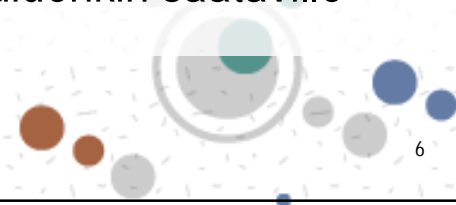


*Finanssikriisi, talouskriisi, taantuma, lama, työttömyys



Journalismin rooli taloutta koskevan luottamuksen rakentumisessa ja rapautumisessa

- Kotimaisella journalismilla ei ollut osaa eikä arpaa kriisin syntyyn
- Kriisin syvyyteen mediakommenteilla voi ajatella olevan vaikutusta.
 - Suomalaislehdissä esitettiin rauhoittelevia viestejä, mutta toisaalta erityisesti ulkomaisista kriisitapahtumista uutisoitiin näyttävästi.
 - Kuluttajien luottamus omaan talouteensa ja ostovoima säilyivät hyvinä, silti yksityinen kulutus väheni vuodesta 2008 vuoteen 2009.
- Olennaista kuitenkin on, että mediassa esitetään ajantasaisia ja realistisia arvioita, joiden pohjalta yleisö voi varautua tulevaan
 - On kansalaisten tasa-arvon kannalta tärkeää, että talouseliittien omaama tieto mahdollisimman nopeasti ja ymmärrettävästi julkaistaan muidenkin saataville





Kirjoittelu myötäili talouspolitiikan valtavirtaa

- Kriisin edellyttämistä talouspoliittisista toimenpiteistä alettiin suomalaislehdissä keskustella vasta kriisin kärjistyttyä
- Poliitikkojen välinen julkinen keskustelu oli hyvin vähäistä
- Hallitus torjui opposition yhteistyötarjoukset, ja opposition kritiikki veroelvytyksestä kuivahti julkisuudesta nopeasti
- Suomalaislehtien omat kommentit olivat hallitusta kohtaan melko myötäsukaisia
- Kriisikeskustelua hallitsivat elinkeinoelämän edustajien ja talousasiantuntijoiden usein melko teknisluontoiset arviot ja ennusteet
- Ideologinen keskustelu talouden sääntelystä ja rahoitusmarkkinoiden rakenteista käytiin paljolti Yhdysvaltain kontekstissa





”Voi sanoa, et talouspolitiikan virheet [ja] journalismin virheet lähtee vähän samasta viasta, että kun on siinä pääjoukossa tekemässä samoja virheitä kuin muutkin, niin kukaan ei jälkeinpäin tuu kysymään, et miksi sinä oot tehnyt näitä virheitä. Mut jos lähtee eri suuntaan, niin joutuu perustelemaan kantansa.”

(Poliitikko, oppositio)

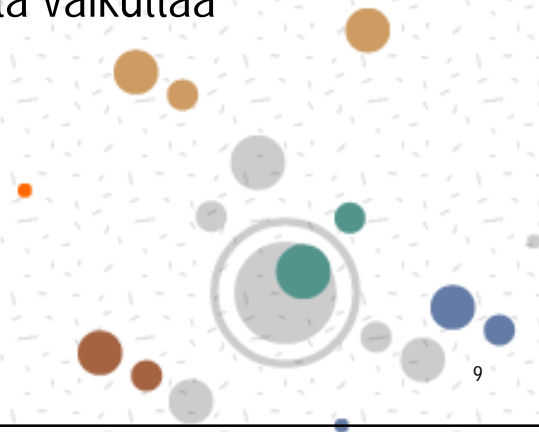
”Et ei mediaan pääsy edes kriittisillä puheenvuoroilla ole ongelmallista. Ei meillä mitään sensuuria ole. (...) Et käydä koko establishmenttia vastaan, ni se vaatii rohkeutta. Ja se vaatii hirveesti töitä (...) Et kyl mä ymmärrän, laiska mäkin oon. Mitä helvettiä mä rupeen raatamaan kun ei ne muutkaan.”

(Ekonomisti, ammattijärjestö)



Journalismin rooli talouspolitiikan päättäjien näkökulmasta

- Julkisuuden kolme keskeistä tehtävää päättäjien kannalta
 - Julkisuus päätöksistä informoinnin kanavana
 - Julkisuus kuluttajaluottamuksen rakentajana tai murentajana
 - Julkisuus poliitikkojen legitimitietin rakentajana tai murentajana
- Kolme syytä miksi julkisuuden vaikutus arvioidaan rajalliseksi
 - Kansainvälisten linjausten merkitys: Jos EU-maat elvyttävät, silloin Suomikin elvyttää
 - Kriisipäätösten nopeatempoisuus: Mediakeskustelu ei ehdi vaikuttaa
 - "Suomen etu" sanelee ratkaisut, eikä mediapaineen anneta vaikuttaa





Journalismin rooli kriisissä: yhteenvetoa

- Kriisijournalismin kaksi katkosta
 - Suomi / muu maailma ja rahoitusmarkkinat / reaalityalous
 - Suomalaislehtien tunnelma rauhoittelevampi kuin Financial Timesissa erityisesti syksyllä 2007, kun FT:ssä esillä Subprime-kriisin leviäminen Britanniaan.
- Journalismi ei ollut talouskriisissä niinkään julkisen harkinnan areena kuin kanava, jonka kautta päätöksistä kerrottiin
 - Suomen talouspoliittiset linjavalinnat eivät hahmottuneet keskustelusta kovin hyvin. Esim. elvyttävyys – säästävyys, vapaus – sääntely
 - Ideologinen keskustelu käytiin paljolti Yhdysvaltain kontekstissa
 - Suomessa hallituksen politiikalle ei tuntunut löytyvän vaihtoehtoja
 - Financial Timesissa päätösten taustoja avattiin enemmän kuin suomalaislehdissä
- Rahoitusmarkkinoiden rakenteelliset kysymykset jäivät heittelehtivän suhdanneutisoinnin varjoon
 - Esim. rahoitusmarkkinoiden valtava kasvu, valtioiden riippuvuus rahoitusmarkkinoista
 - Rahoitusmarkkinoille kasaantuvia riskejä käsiteltiin Financial Timesissa suomalaislehtiä aikaisemmin ja perusteellisemmin



Anna Simola Esa Reunanen

KAIKKI toistaiseksi HYVIN

Kansainvälinen finanssikriisi
talousjournalismissa

